

Zápisky z deníku primářky domácího hospice

Irena Zavadová, Cesta domů, z.ú., Praha

Pondělí 23. března 2020

8:00

Za jiných okolností bych od osmi hodin pročítala, co se dělo u pacientů během víkendu, kdo nový žádá o naši péči, co od nás potřebuje, co jej trápí, připravovala bych se na setkání se zdravotním i multidisciplinárním týmem. Ale covid-19 všechno mění. Jsem se synem v karanténě, a tak místo lékařského pokoje sedím na Vysočině na chalupě.

8:30

Začínám rychlou video poradou s ambulancí - kdo je hodně akutní, kdo zvrací, kdo má nezvladatelné bolesti, kdo umírá? Od rána zvonily telefony, kolegové z nemocnic psali emaily - tedy zatím tři akutní pacienti ke zhodnocení - přijmout do hospice, stačí ambulantní návštěva lékaře nebo předání třeba agentuře domácí péče? Mladší nemocná s velmi pokročilým nádorem plic má hrozné bolesti, manžel je vyčerpaný, neví jak dál, ale rozhodně nechce v této době do nemocnice. Starší pán s nádorem prostaty a prudkým zhoršením stavu neví, občas nereaguje na pečující a naříká bolestí. Starší paní s nádorem tlustého střeva a ascitem - potřebovala by nutně další punkci, ale v nemocnici jí řekli, ať raději nejezdí. A pak dalších standardních 15 čekajících na přijetí do naší péče jako obvykle.

9:00

Místo velkého týmu všech profesí následují 2 x malý týmek zarouškovaných zdravotníků, kteří byli rozděleni do dvou skupin tak, aby se co nejméně potkávali. Kdyby náhodou jeden tým musel do karantény, může stále pracovat druhý. Krátce probíráme jak se který pacient má, jak jeho blízcí zvládají a co je potřeba.

11:00

Nezvykle krátká video porada vedoucích všech přímých služeb. Odlehčovací služby mají trochu volněji, řada rodin z opatrnosti služby odřekla, odlehčovací lůžka běží dál s omezením návštěv. Řešíme s kolegy lékaři ambulantní návštěvy u pacientů; sesterské služby jsou pro tento týden pokryté. Dítě teď chvíli v péči nemáme, tak vypomáhají s dospělými pacienty i dětské sestry. Podpůrný tým (naši psychoterapeutové) si pravidelně volá se zdravotníky a je oporou alespoň jim, když nemůže do rodin. Pomůcky jsou, léky zatím také. Dobrovolníci šijí roušky a poradna radí po telefonu.

12:00

Obvolávám lékaře Cesty domů. Nepotřebují něco? Je režim s omezením návštěv pro pacienty bezpečný? Nějaké postřehy z předkrizového provozu? Zatím vše běží, jak má, žádné zádrhly. Jen ty roušky jsou protivné. Podpořit úsměvem je teď prostě složitější. Stihnu zavolat ještě na onkologii VFN a také na Pleš, a probrat, zda referovaní pacienti potřebují naši péči akutně nebo chvíli zvládnou doma sami, případně se sestřičkou agentury domácí péče.

13:00

Další video porada s ředitelkou a s vedoucí přímých služeb nad nově vydanou Metodikou pro mobilní hospice. Náš skvělý vrchní "bratr" už vymyslel fungování dispečinku - tady se budou sbíhat všechny žádosti a třídit podle naléhavosti a potřebnosti. Jen ještě musíme zajistit tablety, chytré telefony, založit novou emailovou adresu a rozepsat služby sester a lékařů pro dispečink. Druhým bodem porady je otázka, jak může Cesta domů pomoci pobytovým zařízením - pokud by skutečně nastala krize, budou klienti těchto zařízení jedni z nejohroženějších. V domovech lze očekávat jak úmrtí, tak i případy limitace péče včetně péče intenzivní. Vypracováváme tedy společně, co bychom mohli nabídnout, co umíme.

Odpoledne čtu nahromaděné emaily a odborné články. Na ty se moc těším. V osm večer máme telefonickou konferenci s kolegy, se kterými pracujeme na jednoduchých návodech, které mohou paliativní odborníci nabídnout lékařům ostatních odborností. Bude důležité, aby lékaři dokázali dobře léčit těžké symptomy, dobře rozhodovat a třídit podle potřeby a dostupnosti péče alokaci vzácných zdrojů, uměli rychle vyhodnotit etické dilema a vést paliativní sedaci umírajícího s těžkou dušností.

Pondělí končím citátem Dr. Lisy Rosenbaum z březnového čísla New England Journal of Medicine: „... nejlepším výsledkem současné pandemie bude, když nás někdo obviní, že jsme přípravy předimenzovali.“

Středa 25. března 2020

Historicky první výbor České společnosti paliativní medicíny vedený videokonferenčně. S konferencí paliativní medicíny na podzim stále počítáme, přípravy jsou v plném proudu, jen asi bohužel tentokrát bez zahraničních hvězd. Pochvala za Metodický plán (to mě hodně potěšilo, byla to spousta práce) a report o analýze potřeby paliativní péče v prostředí pražské záchranné služby. Kolega Marek Uhlíř říká, že je to světově unikátní materiál! SARS-CoV-2 nám také hodně zamíchal s předatestační přípravou, jsou zrušeny kurzy, stáže. I zde probíráme tvorbu materiálů pro lékaře nepaliativy včetně videí určených laickým pečujícím - jak zavést podkožní kanylu, kdyby zdravotníci kvůli pozitivitě SARS-CoV-2 nemohli přijet.

Pondělí 6. dubna 2020

Čas hrozně letí, epidemie řadí, ale v Cestě všechno šlape. V pátek jsme spustili reorganizovaný systém péče: - snížili jsme kapacitu pro příjem pacientů do standardního hospicového režimu z 24 na 15. Tím jsme ale navýšili možnost přijmout pacienty do distanční péče (20 pacientů v jednom okamžiku!), u nichž zajišťujeme nepřetržitou telefonickou/video podporu rodinám erudovanou sestrou a lékařem včetně závozu potřebných léků a pomůcek. V pátek jsem poprvé přijímala "na dálku" 60 letou ženu s pokročilým nádorem prsu. Manžel se syny vzorně pečují, všechno mají pečlivě podchyceno, niče se nebojí. Jediné, co si přejí, je, aby paní netrpěla. Už týden nechodí, má velké bolesti z metastáz do kostí, nejí a pije jen trošku. Většinu času klidně spává. Upravila jsem léčbu bolesti a probrali jsme, co se může dít v dalších dnech, a že nám manžel kdykoliv může zavolat. Odpoledne s manželem mluvil kolega z našeho podpůrného týmu – "jsou s manželkou 27 let a nikdy se nepohádali (!) a v synech má pán velkou oporu." Sestřičky připravily balík potřebných léků, převazový materiál na ránu na prsu a náš kurýr/dobrovolník vše rodině předal. Víkend zvládli dobře. Ambulance jede na plné obrátky a ozývají se také z některých domovů pro seniory s žádostmi o radu. Kanceláře v centrále Cesty domů v Michli jsou prázdné – všichni nezdravotníci pracují z domova – zdravotníci zde tak mají prostor k telefonickým konzultacím v celých prostorách. A přijedou z České televize - zajímá je právě péče o seniory v domovech.